

Karaivanov Lilla: Azzal alkotok...

A képviselő naplója

NYUPEK: Szeptemberben Szegeden

X. ÉVF. 94. SZÁM 2022. SZEPTEMBER

Százhalom

ÓVÁROSI KÖZÖSSÉGI, KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Gondoskodó önkormányzat...

A TARTALOMBÓL: • Gondoskodó önkormányzat vagyunk – interjú Vezér Mihály polgármesterrel • Szabó Gábor: A képviselő naplója • Szeptemberben Szegeden – kirándult a NYUPEK • Németh István: Egy lokálpatrióta emlékei (folyt.) • Rácz Laci igaz történetei • Történetünk története: Historia Domus • Lehoczki Zsuzsanna: A Szentgyörgyi Horváth és Hugonnai családok

Októberi-novemberi

PROGRAMAJÁNLÓ

BARÁTSÁG KULTURÁLIS KÖZPONT

2022. október 24. hétfő, 18.00

Hitvallás

beszélgetőtárs:
Szigetvári József

Egy pásztor óra
Pásztor Erzsivel

BARÁTSÁG KULTURÁLIS KÖZPONT

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSA
Belépődíj: 500 Ft Helyszín: Barátság Kulturális Központ kamaraterem

Hitvallás

Egy pásztor óra Pásztor Erzsivel

2022. október 24. hétfő, 18:00

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

A Hitvallás vendége Pásztor Erzsikossuth-, Jászai Mari-és Balázs Béla-díjas magyar színművésznő, Érdemes művész, aki életéről, munkásságáról, mindennapokról és nem minden napi pillanatokról mesél majd.

beszélgetőtárs: Szigetvári József

BARÁTSÁG KULTURÁLIS KÖZPONT

válótársas

Válótársas

2022. november 14. hétfő, 19:00

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

A ring egyik sarkában Pokorny Lia, a másikban Janklovics Péter színművészek.

Humor és rögtönzések segítségével ismerhetünk rá párkapcsolati problémáinkra. Féltreértések, konfliktusok, kimondott és ki nem mondott ellentétek zavarják meg a harmóniát.

Pokorny Lia és Janklovics Péter színészpáros improvizált, irányított jelenetekben, szórakoztatóan mutatják be a színpadon Gönczi Dorka, válási és párkapcsolati mediátor és Varga Zsolt, párkapcsolati kommunikációs szakember tapasztalatait.

A Százhalombattai Cselefy Asszonykórus szervezésében a környező települések népdalköreinek találkozója.

Népdalköri találkozó

2022. október 28. péntek, 17.00

Fellépők:
Kotkoda Népdalkör (Tök)
Fehér Rózsa Dalkör (Baracska)
Hajtóra Egyesület Énekkara (Tárnok)
Cselefy Asszonykórus (Százhalombatta)

BARÁTSÁG KULTURÁLIS KÖZPONT

ZENEI PROGRAM
Belépődíj: díjmentes

Népdalköri találkozó

A Százhalombattai Cselefy Asszonykórus szervezésében a környező települések népdalköreinek találkozója.

2022. október 28. péntek, 17:00

Vége: 2022. október 28. péntek, 21:00

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

Fellépők:

Kotkoda Népdalkör (Tök)

Fehér Rózsa Dalkör (Baracska)

Hajtóra Egyesület Énekkara (Tárnok)

Cselefy Asszonykórus (Százhalombatta)

4 éves kortól ajánljuk!

RUMINI FERRIT-SZIGETEN

ZENÉS MESEJÁTÉK KÉT RÉSZBEN
A PESTI MŰVÉSZ SZÍNHÁZ ELŐADÁSA

2022.11.13.
vasárnap
10.30

Rumini

A Pesti Művész Színház előadása

2022. november 13. vasárnap, 10:30

Vége: 2022. november 13. vasárnap, 13:00

Helyszín: Barátság Kulturális Központ

A tengerész-kalandregényekből jól ismert Rumini és társai ezúttal ismét nagy bajba keverednek. A több, mint 150 előadást megért színpadi sikerdarabban Ferrit-sziget gonosz úrnőjének életveszélyes kelepccéje várja őket, ahonnan csak fortélyok, leleményesség és önfeláldozó bátorság révén lehet szabadulni.

Gondoskodó önkormányzat vagyunk és maradunk

Interjú Vezér Mihály polgármesterrel

- Az önkormányzatiság történetében ilyen mértékű rendkívüli helyzet (infláció, energia-válság) még nem fordult elő. Fel lehet-e rá készülni, és milyen energiatakarékosági intézkedések válnak szükségessé?

- A helyzet már előállt, cselekedni kell, kihasználni minden lehetőséget az energiafelhasználás racionalizálására. Ehhez persze az kell, hogy kellőképp elkötelezett legyen mindenki, a napi városi életben résztvevő, a városvezetés és a városlakó a fenntarthatóság irányában. Akkor, amikor a hazai nagyvárosok sorra jelentik be az intézményhálózatuk jelentős elemeinek bezárását, akkor tényleg komoly a probléma.

Ilyen energiaárak mellett ma már az a helyzet, hogy ha az energiakereskedők adnak egyáltalán ajánlatot az önkormányzat részére – mert hallottunk arról is, hogy egész egyszerűen nem is kaptak ajánlatot egyes önkormányzatok – akkor a korábbi energiadíjakhoz képest 8-10-16-szorosan kaptak ajánlatokat. Ez sok önkormányzatot csödközeli helyzetbe juttat.

Kimondva egyszerűnek tűnik átállni az energiahordozók mennyiségének csökkentett mértékű felhasználására, de mindannyian érezzük, hogy a jól kialakult és megszokott komfortigényünk csökkenését nehezen toleráljuk. Egy város mindennapi működtetése csak részben hasonlítható egy háztartás működéskéhez, itt a napi gyakorlat megváltoztatása kevésbé gyorsan és rugalmasan megvalósítható, a kötelezően elvégzendő feladatok csökkentése a jogszabályi előírások miatt nem minden esetben járható út, esetleg azok mennyisége változtatható.

Ugyanakkor az önkormányzat működésében vannak a kötelezően ellátandó feladatokon túl az ún. önként vállalt feladatok, amelyek a mi önkormányzatunk esetében igen magas számú feladat, jelentős költségvonzattal, amelynek felülvizsgálatára lesz szükség. Emellett kiemelt feladat a különböző fajtájú és jellegű energiafogyasztók korszerűsítése, illetve az energia megtermelésének korszerűsítése.

Azt az utat kell nekünk is bejárni, amelyik az elvégzendő feladatokat lebontja beruházást nem igénylő, szemléletformálással elérhető eredmények és rövidtávú beavatkozásokra, a kis ráfordítást igénylő beavatkozásokra és nagyobb összegű beruházást igénylő intézkedésekre.

Az önkormányzat a teljes intézményhálózatában felülvizsgálja a különböző fűtési rendszerek szabályozását, a mindennemű fogyasztók energetikai szempontból kor-

szorúbbra cserélését, és a megújuló energiafelhasználás mértékének növelését, egyszerűen az energiafelhasználás csökkentését és az energiaköltségek megtakarítását eredményező lehetőségek megtételét.

Vizsgáljuk intézményeink fotovoltaiuk energiatermelése növelését napelemek alkalmazásával, napkollektorok használatának indokoltságát. A közvilágítás korszerűsítése szintén napirenden van, mert a közvilágítási áram díja az idei évre tervezett

összeghez képest jövőre a tízszerese lesz... egyszerűen keresünk minden olyan lehetőséget, amely a meglévő komfortérzetünk minimális csökkenésével inkább a korszerűsítésen keresztül vezet az energiafelhasználás és így az önkormányzati források jelentős részének e célra történő felhasználása csökkenéséhez. A fő probléma, hogy a fosszilis energiahordozókról megújulóakra történő átállásra nincs kellő felkészülési idő biztosítva.

- Néhány héttel ezelőtt olvashattunk róla, hogy az Önkormányzat rezsitámogatási alapot hoz létre ebben az évben 50, jövőre 200 milliós összeggel. A kertvárosok és az Óváros különösen érintett. Milyen felmérések alapján és hogyan jut el a rászorulókhöz a támogatás?

- A támogatásokat igényelni kell, az igény jogosultságát pedig igazolni. Minden szabályról a Képviselő-testület dönt. Javaslatom szerint a megnövekedett energiaárak kompenzálására az önkormányzat lakásfenntartási támogatásként nyújtson segítséget az arra rászorulóknak, mintegy „önkormányzati rezsitámogatásként”.

A támogatás kérelemre lenne nyújtható, annak, aki százhalombattai lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik, és életvitelszerűen a településen él.

A támogatás jövedelemhatárhoz lenne kötve, egyedül élő személy esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének ötszöröse (142. 500 Ft), nyugdíjas házaspár, nyugdíjszerű ellátásban részesülő, gyermekét, gyermekeit egyedül nevelő szülő, törvényes képviselő, továbbá az állandó és tartós ápolásra szoruló személy gondozását végző személy esetében az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének négyszerese (114.000 Ft)

A támogatás a villamosenergia- és gázfogyasztás, továbbá a tűzifaberzserzés költségeire lenne igényelhető. Benyújtható a kérelem villamosenergia és földgáz vagy villamosenergia és tűzifa költségeinek enyhítésére együttesen is.

A támogatás ingatlanonként csak egy

jogosultnak lenne megállapítható, függetlenül a lakásba bejelentett személyek számától.

A települési támogatást az igénylő csak a villamosenergia és földgáz átlagfogyasztás feletti részére igényelheti, tehát csak akkor jogosult valaki, ha a lakossági piaci árat, illetve a versenypiaci költségeket tükröző árat fizette, és csak ezen összegre, legfeljebb a támogatás erejéig. Villamosenergia esetében a számlán szereplő összeg erejéig, de legfeljebb havi 4.000 forint. Földgáz esetében a számlán szereplő összeg erejéig, de legfeljebb havi

Másrészt a kollektív megelőzés keretében nagyobb teher hárul a rendőrség, a közterület-felügyelet és a polgárőrség preventív együttműködésére is. Az önkormányzat bővíteni szándékozik a közterület-felügyelők létszámát, és egyúttal növelni szeretném a rendőri és a polgárőri munka támogatását.

- Az idei Óvárosi Kulturális Napok a korábbi éveknél is nagyobb érdeklődést váltott ki. Megjegyzem, hogy a Battai Napokon is a rekordszámú látogató volt. Megmaradnak-e a nagy közösségi programok?

- Én szeretném megtartani a kicsi és a nagy közösségi programokat, ezáltal is

csökken a társadalmi felelősségvállalás mértéke is. Mennyiben számíthatnak az Önkormányzat segítségére?

- Gondoskodó önkormányzat vagyunk és maradunk is. Nem csak közvetlen módon mi magunk cselekszünk, hanem számos civil szervezettel karöltve végezzük munkánkat. Ezeket a támogatásokat értékálló minőségben folytatjuk.

A támogatások másik részét újra meg kell vizsgálni a társadalmi hasznosság szempontjából. Ma már nem fér bele a támogatásokba szűk körök költséges hobbijának közfinanszírozása. Hogy konkrét esetekben ki mit minősít ebbe a kategóriába, az még az előttünk álló időben komoly vitákat gerjeszt majd, de ez elkerülhetlenné válik.

- Már közel 2 hete nem jár a komp. A hírek szerint szándék sincs a működtetésére. Az önkormányzatnak van-e eszköze a kompközelkedés helyreállítására?

- A komp üzemeltetése az üzemanyagárak, a munkaerőhiány miatt, a tőköl és a százhalombattai önkormányzatok támogatása mellett is komoly nehézségekbe ütközik. De tárgyalásaink eredményeképp örömmel adok hírt arról, hogy a Tököl-Százhalombatta között közlekedő komp előreláthatólag október első hetében újra indul.

- Záró kérdésként talán az, amit elsőként kellene feltenni: hogy áll a város költségvetése, és milyen 2023-as gazdasági évre számít Ön?

- Az idei év költségvetése kézben tartható, a hiány kezelhető. A 2023-as évre rányomja a bélyegét a várhatóan igen magas infláció (15-20%) azon javak csoportjában, amelyekből jelentős fogyasztók vagyunk. Szintén jelentős tétel a kb. 1,5 milliárd Ft szolidaritási adónak nevezett állami elvonás, valamint a várható 1,5-2,0 milliárd Ft rezsiemelkedés.

Biztos vagyok abban, hogy ezeket a hátrányokat tudjuk kezelni, egyrészt a nagyadózók – kiemelten a MOL – többlet iparüzési adó befizetéséből, a megtakarítású céllal történt intézkedéseinkből és a mintegy 6 milliárd Ft pénzügyi megtakarításainkból.

A kérdés csupán az, hogy meddig! A magyar önkormányzati szféra állami intervenció, védőháló nélkül nem éli túl a helyzetet. Százhalombatta jelenleg – relatív a többi településhez képest – még jó helyzetben van, de óriási a tét, nagy a felelősség a vezetésen. Kizárólag okos, szakmai alapú, bátor döntésekkel biztosíthatjuk településünk jövőjét. ■

15.000 forint. Tűzifa támogatás iránti kérelem tárgyév október 1-jétől következő év március 31. napjáig nyújtható be, vásárlást igazoló számla alapján; a támogatás a számlán szereplő összeg lehet, de legfeljebb 110.00 forint.

A támogatás iránti kérelmek elbírálása a folyamatosság és a gyors elbírálás érdekében polgármesteri hatáskörbe tartozna. A kérelmek tervezetten 2022. október 1. napjától lennének benyújthatók.

- Százhalombatta a biztonságos települések közé tartozik, ugyanakkor gazdasági válság idején mindig nő a bűnelkövetések száma. Fel lehet-e készülni a megelőzésre?

- Kell készülni a megelőzésre. Egyrészt mindenkinek személyesen jobban kell ügyelni az értékeire, otthon és az utcán egyaránt. Jobban kell figyelni egymásra is.

erősíteni a százhalombattai lakosság egymás iránti kötődését és személyes kapcsolatait. Mindenek által egy erős, összetartó, szolidáris közösséget formálnánk tovább. Ezt a folyamatot sajnos nagyon visszavetette a Covid, szeretném elkerülni, hogy a társadalmi kapcsolatok tovább gyengüljenek.

Természetesen nem tehetünk úgy, mintha nem lenne súlyos válság, ezért ehhez is igazítani kell a közösségépítő munkánkat. A viszonylag sokba kerülő sallangokat el kell hagyni és a tartalomfejlesztésre kell jobban koncentrálni. Pl: tűzijátékok költségeit hasznosabb dolgokra kell fordítani. Azt látom, hogy ezekben az irányváltásokban partner a lakosság.

- A városi civil szervezetek épp hogy túléltek a járvány időszakát. A gazdasági válság miatt megoldhatatlan forráshiány elé néznek,

Szabó Gábor beszámolója

A képviselő naplója

Újra megbizonyosodhattam, hogy mennyire segítőkész és adakozó városunk lakossága. Ezúttal egy fiatalon elhunyt édesanya gyermekéért és nevelő apukája megélhetéséért hirdetem gyűjtést, aminek köszönhetően több hétre való tartós élelmiszer, tisztálkodási szer és vegyiáru kerül kiosztásra számukra.

Szeptember 1. Fennakadás-mentesen kezdhettem meg több száz battai gyermek az általános és középiskolai tanulmányait városunk oktatási intézményeiben.

Szeptember 11. A Batai Napok főzőversenyén „halászlé” kategóriában az Óvárosi Papírkutyák Tárkonyos pontylevele 1. helyezett lett.

Az ifjúsági kategóriában az 1. számú Általános Iskola 8.b osztály Pikáns gulyáslevele pedig különdíjas.

Szeptember 17. Délelőtt a faluban már több rendezvényen is kitelepült Kadar ta-

nya otthonában, Dunafüreden tartott családi napjára kaptam meghívást. A hűvös idő ellenére a nagy számú vendégsereg egy igazán kellemes, tartalmas napot tölthetett a vendéglátók tanyáján.

Délután a már nyáron beígért nagy sikerű bolhapiac került megrendezésre az óvárosi Zenálkó Etel Közösségi Ház fedett előtere alatt. Windisch Szilvi szervezésében újra minden asztal hamar gazdára talált, bebizonyosodott ismét, hogy igénylik városrészünkben ezt a lehetőséget.

Szeptember 20. XVI. Ars Sacra Fesztivál „Kialtók az Úrhoz! Egy sokszínű koncert a békéért és lelkünk megerősítéséért” neves előadóművészek telt házas előadásán

vehettek részt az érdeklődők a Szt. István templomban.

Szeptember 21. A Szerb búcsú alkalmával a délutáni vecsernyén és kalács-szentelésen tettem tiszteletemet.

Szeptember 24. A KÉSZ százhalombattai csoportja Keresztény Pikniket tartott a Szent László téren, ahol kötetlen beszélgetésre, vidám együttlétre várták a családokat. Településrészem azon lakóival akik igényelték a személyes konzultációt, azokkal ezen a szombati napon egy röpké 5 órás fogadóórát tartva, mondták el problémáikat, javaslataikat amikre igyeckszünk a hivatal munkatársaival mihamarabb megoldást találni.

Szeptember 27. Pénzügyi, Egészségügyi és Városüzemeltetési Bizottság közel 30 napirendi javaslatát beszéljük át a bizottság tagjaival és a meghívott vendégekkel.

Szeptember 29. A képviselő-testület ülése 1 perces néma csenddel kezdődött, megemlékezve Szél Pál barátunkról, képviselőtársunkról.

A városi energiateljesítmény csökkenésével kapcsolatos döntések között az óvárosi Zenálkó Etel Közösségi Ház nem a fűtési szezon kezdetével, hanem december 31-én fog bezárni.

Az idei évre tervezett beruházások nem maradnak el: Matróz utca közvilágítás tervezetése, SafeXOne gyalogosátkelőhely, Matta-kerti parkoló kialakítása. A rezsiárak növekedésével újabb települési támogatások formáit fogadtuk el.

A Településrendezési Eszközök Százhalombatta Városra vonatkozó döntések meghozatalában talán a legfontosabb: „Általánosan a lakásszám korlátozás javasolt alkalmazása a kertvárosias lakóövezetben a telekterülethez viszonyítva:

500 m² telek területig 1 db lakás

1000 m² telek területig 2 db lakás

1500 m² telek területig 3 db lakás

2000 m² telek területig 4 db lakás

2000 m² fölött 500 m²-ként további

1 db lakás településképi engedélyben jóváhagyott beépítési terv alapján”. To-

vábbi információk a www.battanet.hu oldalon!

Magyarország kormánya döntött arról, hogy iskolákban elmarad az őszi szünet, a téli szünet, pedig december 22-től január 8-ig fog tartani.

Október 6. Aradi Vértanúk Napja megemlékezés a KÉSZ százhalombattai csoport és a Szt. László király cserkészcsapat szervezésében. Az óvárosi Szt. László téren Loós Máté mondott verset, Hopka János tartott beszédet és Tamási József imádsága mellett a Dalárda közreműködésével Kossuth nóták hangzottak el. Ezek után helyezték el a jelenlévők a gyertyákat, mécseseiket az aradi vértanúkra emlékezve.

Október 8. Idén immár 2. alkalommal tartott veszélyeshulladék-begyűjtést a

Szákomp Kft. a VSZK parkolójában 8-14 óra között!

Múzeumok Őszi Fesztiválja országos programsorozat keretén belül „Áll a diófa...” őszbúcsúztató szezonzáró családi nap a Régészeti Parkban.

Két közösségi eseményre szeretném felhívni a figyelmet:

- III. Matta-kerti halloweeni túra október 31-én
- November 12-én Karácsonyi bolhapiac és palacsintaparti az Óvárosban

A becsületkasszás palacsintaparti bevételeivel az 1.számú Általános Iskola Diákönkormányzatát támogatják a résztvevők.

*

Október 1-jétől a Szent László templomban tartandó **vasárnapi szentmisék** 9 órától kezdődnek!

Október 3-ától a **Százhalombatta - Tököl között közlekedő komp** újra üzemel 7 órától 18 óráig!

Keressenek továbbra is bizalommal a

szokásos elérhetőségeimen:

szabogabor@mail.battanet.hu

06 20 222-2930

Szabó Gábor
képviselő

Óvárosi Közösségért Díjasok

Dinh Van Hoan (Hoán Kim)

A 40 éves vállalkozót talán nem kell bemutatnunk. Hoan 18 éve érkezett országunkba Vietnam középső részéről, nyolc

éve él Százhalombattán családjával és vezeti sikeresen üzleteit. Feleségével, Nguyen Thi Lan Huong-al (Hajni) már mindketten magyar állampolgárok. Három vegyeskereskedésükben szinte minden megtalálható. Emiatt és az alacsony

árás miatt nagy forgalmat bonyolít le. A Covid-járvány idején az Egészségügyi Központnak felajánlott nagy értékű adományával példát mutatott emberségből, és azóta is számos felajánlásával, adakozásával segíti a közösségi életet. A Batai Motorosok Egyesület tagjaként személyesen is részt vesz az általuk lebonyolított rendezvényeknek.

Csupics Nikola

A Szerb Nemzetiségi Önkormányzat elnöke 38 évesen igazi motorja az óvárosnak. Édesapja 2019-ben érdemelte ki ezt a díjat és most Nikola is „megdolgozott” érte.

A pályázatok adta lehetőségekkel is, mind a szerb közösségi élet, mind a szerb egyházi élet mozgalmásra sikeredett az utóbbi hónapokban. Agilitását ismerve ez a közeljövőben nem fog változni. Természetesen folyamatosan kapcsolatban van a helyi közösségekkel, az önkormányzattal, és kölcsönösen segítik egymás munkáját.

■

Karaivanov Lilla portré

Én magam alkotok, azzal, ami vagyok

Még járni is alig tudott, de ha színpadot látott felmászott rá és előadott. Gyermekkorát végigkísérte az előadás, a színpadi lét, ma a Körúti Színház aktív előadóművésze. A százhalombattai Karaivanov Lillával életútjáról, terveiről beszélgettünk.

- A felmenőid között nem tudsz művészi vénájú rokonról. Nálad viszont nagyon korán megmutatkozott az előadóművészet iránti vonzódásod. Mi volt a te utad?

- A családi legenda szerint két-három éves koromban Tatán sétálva megláttam egy színpadot, felmásztam rá és „előadtam”. Az óvodában és az alsó tagozaton vers- és mesemondó, szép kiejtő versenyeken voltam szinte állandó dobogós. Kilenc

és tizenhárom éves korom között egy helyi amatőr színjátszó szakkörbe jártam ahol hetente voltak foglalkozások. Indultunk amatőr színjátszó fesztiválokon is, és ott mellék- és főszereplőkén díjakat is kaptam. Egyre biztosabban éreztem, hogy ez az a tevékenységi kör ahol én ki tudok teljesedni, ahol biztos talajt érzek a lábam alatt. Engem kifejezetten az irodalom, a vers, a színjáték vonzott, nem a matematika.

2008-ban, amikor a Körúti Színház az '56-os műsort készítette Százhalombattán helyi statisztákat kerestek tömegnek. Ekkor kezdődött a kapcsolatom a Körúti Színházzal. Bekerültem egy próbafolyamatára és ott is ragadtam. A következő évben ott hagytam az amatőr színházi szakkört és átmentem a Körúti Színház helyi iskolájába és rendszeresen részt vettem a nyári táborukon is. Az első nyári tábor során beleszóppentem az *Emil és a detektívek* próbafolyamatába, amit a színi suliban fejeztünk be. Galambos Zoltán, a Körúti Színház igazgatója akkor, ott úgy érezte, hogy ez egy jó gyerekcsapat, érdemes velük dolgozni, érdemes lenne velük előadásokat tervezni, csinálni. Ezért ősztől, amikor elindult a rendes színi iskolás tanév, befejeztük az *Emil* próbafolyamatát és nagyon jó előadást sikerült felállítani. Igazából attól lett jó előadás, hogy abban az időben egy remek csapat verbuválódott össze a helyi fiatalokból. Jó volt oda járni, jó közösség volt. Havi egyszer egy távoli településen előadtunk, igazi színpadon, igazi embereknek. Ez egy nagyon jó iskola volt.

2010-ben bemutattuk a *Légy jó mindhaláligot*, szintén ezzel a csapattal, Galambos Zoltán rendezésében. Ez egy

nagyon izgalmas feldolgozás volt és egy komoly, nagy szerepet kaptam benne, én voltam Misi angyal figurája.

Abban az időszakban mind a szakmai fejlődésemben, mind az énképemben csupa pozitív hatású benyomás ért. Én nem egy önbizalommal teli gyerek voltam, de a színjátszásban nagyon megtaláltam magam. Szinte azonnal bekerültem a gyerekelőadásokba főszereplőként, majd lassan-lassan a felnőtt előadásokba is beszivárogtam, kezdetben pici szerepekkel, majd egyre nagyobbakkal és főszerepekkel.

- A Színház és Filmművészeti Egyetemen végeztél, de nem színész, hanem, az első végzős drámainstruktor szakon. Azt mondtad, hogy a színész karra be sem adtad a jelentkezésedet.

- Direkt nem színész szakra mentem. A színész szakkal az volt a bajom, hogy nekem a Körúti Színházban már öt év munkám

volt komoly szerepekkel és több szerep is be volt ígérve. Akkor kezdtem el nagyobb szerepeket is kapni. Ha jelentkezem és felvesznek, jó pár évig nem vagy nehezen állhattam volna színpadra és így le kellett volna mondanom azokról a szerepekről, amelyek már be voltak ígérve a Körüti Színháznál. Sok színész van munka nélkül, nekem már akkor biztos fellépési lehetőségeim voltak, nem akartam ezt feladni.

A drámainstruktor szak akkor indult, nem tudtam pontosan, hogy mire számíthatok, de a kiírás nagyon izgalmas volt és azt láttam, hogy passzol az én habitusomhoz. A felvételi komoly drámai műveltségi-, színészi-, drámajátékos tesztekkel, feladatokkal, nagyon nehéz, napokig tartó, többfordulós folyamat volt. Kíváncsi voltam, hogy milyen lesz és felerészt azt kaptam, amit vártam. De nekem ez a képzés nagyon alternatív volt. Egyrésztől nagyon jó, hogy bizonyos dolgokra, módszerekre – amit magamtól talán soha nem használtam volna – rányitották a szememet. Nekem, mint a klasszikus színház tisztelőjének és imádójának sok minden már túl elvont volt.

- A Körüti Színház utazó színház, azaz nincs állandó színpada, vidéki helyszíneken adtok elő. Ez meghatározza a repertoárt és a próbafolyamat és egy-egy előadás kivitelezése sem lehet egyszerű.

- A repertoár összeállítás az igazgató dolga. Az is, hogy mit fogunk játszani a következő évadban, hogy mit viszünk a településekre, bár van olyan, hogy a települések kifejezett kéréssel állnak elő. Általában nem kell keresnünk fellépési helyszínt, mert hívnak. Nagyon sok településsel állunk kapcsolatban, akik előadásokat rendelnek tőlünk. Vannak olyan helyek ahova bérletes előadással megyünk. Az előadás napján komoly díszlettel megrakott teherautóval érkezünk, felépítjük a színpadot és megtartjuk az előadást, utána összekapcsolunk és hazaindulunk. Másnap talán már másik településen, másik előadással vagyunk jelen.

A színre vitt daraboknál ügyelünk arra, hogy az előadás a szórakoztatáson túl tartalmazzon valami komoly mondanivalót is. Az előadásaink rengeteg lelki szépséget tartalmaznak, de közben a néző szórakozik rajta.

Ez azért alakult így, mert rendkívül nyomorúságos idöket élünk, amit vidéken még jobban lehet tapasztalni. A színházba azért ülnek be, hogy szórakozzanak, de mi nem szeretünk pusztán szórakoztatni, ezért minden darabban van valami mélység. Ezt ügyesen kell kiválasztani, mert a nézők tényleg szórakozni akarnak.

Én ebbe szoktam bele és ebben az a szép, hogy bárhol csodát lehet tenni. Színházat csinálunk olyan embereknek, akik lehet, hogy abban az évben egyáltalán nem jutnak színházi élményhez.

Ez egy életstílus, hiszen rengeteget utazunk és ezzel nagyon nehéz bármit is ösz-

- Vannak szerepálmoid?

- Az *Üvegcipő* Irmája volt a legnagyobb szerepálmom, tizenhat éves voltam, amikor bemutattuk. Utána jöttek főszerepek, de azóta nincs kifejezett szerepálmom, mert nagyon sok jó szerepet csinálok. Amit igazán akartam megcsináltam.

szeegeyztetni, mert itt magadnak kell megteremteni a feltételeket, hogy játszhass. Ehhez nagyon nagy energiaszint, nagy stressz tűrő képesség és nagyon nagy alázat kell. Ezt kevesen vállalják fel, ezért a színházunknál emberhiány van. Úgy látom, hogy sok színészen nincs meg a szakma iránti alázat, mindenki azonnal főszerepet akar és a háttérmunkákban egyáltalán nem akarnak szerepet vállalni.

Ezt végigcsinálni komoly lecke, de egyelőre még érzek magamban erőt, energiát és alázatot. Ez egy közlésvágy, amit mindig nagyon élveztem, hogy ott vagyok és mondom valamit, hogy én magam alkotok azzal, aki vagyok – ez egész gyermekkorom óta bennem van.

A próbák mindig szerződéssel egy-egy művelődési házban vannak. Most már harmadik éve az érdi Szepes Gyula Művelődési Központban van a bázisunk. Nagy költséghatékonysággal és sokat dolgozunk. Ha nem a színpadon állunk, akkor besegítünk a háttérmunkákba, azaz ha kell díszletet rendezünk, asszisztálunk, öltöztetünk stb.

Talán Molnár Ferenc *A testőr* darab női főszerepe még szerepálmom. De a mostani *Miért nem marad reggelire?* rám keresett előadás volt, amit Kautzky Armanddal játszottunk majd. Ennek az olvasópróbáját most kezdtük meg.

- A színpadi szerepálmaidat már megvalósítottad. A film felé nem kacsintgatsz?

- Nagyon sok castingon jártam és úgy vettem észre, hogy nagyon nehéz tovább jutni. Általában a rendezőnek van egy kialakult képe a szereppel kapcsolatban, ezért inkább színészeket hívnak egy-egy szerepre. Ha megnézzük a magyar filmipart, láthatjuk, hogy gyakorlatilag ugyanazzal a negyven színésszel dolgoznak. Nagyon nehéz bekerülni. Azért nagyobb castingokra el szoktam menni, hátha. Van bennem egy kis reménység, hogy rám talál egy filmrendező.

Filmszerepeim azért voltak és lesznek is, mert négy-öt évvel ezelőtt a Körüti Színház elkezdett produkciókat gyártani. Ennek keretében sokat dolgoztunk együtt Pálffy György Fassbinder- és Balázs Béla-díjas

rendezővel. A színházból többen több epizód szerepet is játszottunk.

Saját gyártásként már négy színdarabot forgattunk filmre, amelyek most utómunka alatt vannak. Ezekben mind nagyobb szerepem van. Valószínűleg most télen is fo-

denképp szeretnék anyává válni. Közben szeretném a logopédiát és a színházat párhuzamosan csinálni, úgy, hogy mindkét-
tőben szaktekintélyt tudjak kivívni magamnak. Bármi is lesz, átmenetileg valamiről mindenképp le kell majd mondanom.

gunk forgatni, mert tartunk tőle, hogy a rezsihelyzet miatt a művelődési házak bezárnak, és hogy ne álljon le az élet, hogy ne jöjjünk ki a körforgásból filmet fogunk forgatni vidéki helyszíneken.

A filmszínészet is vonz, igazi kihívás az is. Mert a színház a pillanat művészete, egy három órás előadás után, bár nagyon kimerülök, de végeztem, vége a napnak. A filmforgatásnál viszont szinten kell tartani magad nyolc-tíz órán keresztül és ez nagyon nehéz.

- Hol szeretné látni magát öt-tíz év múlva?

- Nem szoktam ezen gondolkodni, mert nagyon gyorsan változnak a dolgok, változik a világ. Én meg voltam győződve arról, hogy harminc éves korom előtt szülni akarok, de egy színésznőnek sose jön jókor a gyermekvállalás. Én nagyon szeretnék gyereket még harminc éves korom előtt, mert akkor talán nem esek annyira ki a vérkeringésből, hogy vissza tudok térni a szakmába. Sok kollégám járt úgy, hogy a szülés után már nem tudott visszatérni, mert nem volt már rá szerep. Ez egy kemény szakma, ha valaki egy kicsit is kiesik, az lemarad, ki marad. Én nem szeretnék kiesni a szerepekből, mert én ebben tudom magam kifejezni.

Most huszonhat éves vagyok, szeretnék már szülni, de most fogok bemutatni egy főszerepet, emellett tíz darabban játszom még és utána is nagyon sok feladat vár rám. De az elkövetkező tíz éven belül min-

- Ezek szerint civil szakmád is van, hiszen képzett logopédus is vagy.

- Igen, 2020-ban fejeztem be az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar logopédia képzését. Azért vágtam bele, mert a színművészetin kiváló beszédtechnikai tanárom volt – még Montágh Imre ta-

tot követően jutottam be a logopédiára. A negyedik évben lehetett specializálódni és én felvettem a dadogásterápiát. Ez szintén közel áll hozzám és a választott szakmámhoz. Hiszen a dadogás alkati kérdés. Nagyon sok színész dadog, és számomra nagyon izgalmas, hogy ha felmennek a színpadra, ott nem dadognak. Onnantól, hogy szerepbe kerülnek, nem dadognak. Ez nagyon érdekel, izgat, ezért specializálódtam a dadogásra.

- A szüleid mit szólnak hozzá, hogy az előadóművészetben találd meg a helyed?

- A szüleim akkor nyugodtak meg, amikor elvégeztem a logopédiát. Mert akkor úgy érezték, hogy jól van, élj a hobbinak kislányom, de most már biztos talaj van a lábad alatt, nem halsz éhen stb. Onnantól fogva elfogadták a kettős életemet.

Alapvetően nagyon elleneztek a művészi ambícióimat, sok sztereotípiát él bennük a művészvilággal kapcsolatban. Például az első Körúti színházi táborba is csak úgy engedtek el, ha az évvégi bizonyítványom kitűnő. Alapvetően jó tanuló voltam, de a természettudományi tárgyak nehezen mentek. Szerintem Anyukám meg volt róla győződve, hogy nem fog sikerülni. Sikerült. Az előadásaimat megnézik, büszkéek is rám, de ők vegyész mérnökök, nem az ő közegük. Ők ezt hobbinak tekintik. Ők szórakozni járnak a színházba, nem értik és nem is érdeklik a háttérben folyó munkákat.

nívány – nagyon tetszett, ahogy tanított, ahogy az órák folytak.

A színházban a szép beszéd elengedhetetlen és úgy gondoltam, hogy ez egy jó út lenne. Úgyhogy jelentkeztem, felvettem és egy év általános gyógypedagógia után egy nagyon komoly alkalmassági vizsgálá-

Azért még manapság is rákérdeznek, hogy nem volt-e még elég a színészkedésből?

A sorstól kaptak azért egy mini pofont, mert a legkisebb húgom gyönyörűen rajzol és grafikus, vagy rajzfilmrajzoló szeretne lenni.

Kiránduláson a Nyugdíjas Pedagógus Klubbal

Szeptemberben Szegeden

Aki régen járt Szegeden és ellátogat oda, annak örömteli meglepetés lesz ez a város, teli szépségekkel, élményekkel, élettel, fiatalokkal. A Tisza két oldalán húzódó régi és új Szegedet már két híd köti össze, szerves egységgé kovácsolva két partját. A folyó nem volt mindig kegyes az ottlakókhoz, az árvizek sok gondot okoztak, ezért a mai partokat hatalmas, erős betonfalak védelmezik az árhullámoktól. A gátrendszer legutolsó megerősítése megvédte a 2011-es legmagasabb vízállás idején is.

Hogy visszatérjek a város története után a miénkhez, a csoport részben autókon, részben tömegközlekedéssel, az Aranyhok Intercityvel érkezett meg 2022. szeptember 12-én, hétfőn. Miután elfoglaltuk kényelmes szobáinkat a patinás, nemrég felújított Tisza Szállóban, adódott a kérdés, hova menjünk? Voltak ugyanis közös és fakultatív programjaink is.

Először a Széchenyi téren néztünk körül, majd a Kárász sétálóutcán keresztül a Klauzál térre mentünk, hogy a híres Virág

Cukrászdában és Kávézóban megkóstolhassuk az idei év első díjas, cukormentes országtortáját, a „Nagyi kedvencét”, melyet a cukrászda cukrászmestere Gyuris László alkotott. Nekem a másik országtortája, a „Huncut Szilva Herceg” jobban ízlett, amely a nagykörösi cukrász, Karikó Orsolya alkotása volt.

Utána lesétáltunk egészen a Dóm térig, ahol már készülődtek a másnap nyíló „Bor tér Szeged 2022-es” programjára. A tér tele volt kis faházakkal, ahol nem csak borászok, vendéglátók, kézművesek mindenféle árusok is portékáik eladására készültek.

A vacsora után levezetéképpen kísértünk a Tisza parti sétányra, ahol megcsodálhattuk az esti folyó méltóságteljes vonulását.

A második nap, kedd délelőttjén idegenvezetőnkkel a Széchenyi tér szökőkútjánál találkoztunk, majd a város történetének ismertetése után a Felső-város palotáit látogattuk végig és a neoreneszánsz és török jegyeket felmutató Anna fürdőt, kívülről. Szegeden néhány klasszicista épület mellett, sok eklektikus, szecessziós épület látható, melyet gyönyörűen felújítottak és híven őriznek.

Utána a Vár várostörténeti kiállítását

és a boszorkányokról szóló részét tekintettük meg. Az „Igazság óra” megmutatta, ki volt közöttünk boszorkány és sajnos valamennyiünket máglyahalálra ítélték, különböző – kínzóeszközökkel kicsikart vallo-mások után megnevezett – vétségek miatt.

Délután fakultatív programként a Vadasparkba látogattunk el. A hatalmas, tágas területen elterülő parkban minden állatfajt megtaláltunk. Mégis a bezárt, fogságban élő állatok látványa már nem nyújtotta azt az örömet, amit gyermekkorunkban megéltünk, inkább szomorúságukra, apátiájukra lettünk figyelmesek mai szemmel.

Este már vánszorogva mentünk vacsorázni, mert ezen a napon több mint 22 ezer lépést tettünk meg városi sétáinkon.

Szerdán délelőtt a Városháza épületébe látogattunk el, ahol megtekintettük a tanácstermet, megismerkedtünk az épület történetével, a várost vezető polgármesterek nevével, tevékenységével, érdemeivel. Az eredeti, szerény kiviteli épület 1728-ban épült. Annak helyén – a mai alapterülettel – a 18-19. század fordulóján Vedres István tervei szerint épült meg másodjára. Az 1879-es árvíz után feltöltötték a teret és az alapfalakra Lechner Ödön és Pártos Gyula tervei alapján új neobarokk épület

épült, karcsú toronnyal. 1883-ban I. Ferenc József avatta fel. A császárt a szomszédos Bérpalota épületében szállásolták el és, hogy az uralkodónak ne kelljen a tanács-teremhez menet lemennie az utcára, a két épület között megépítették velencei mintára az épületeket – emeleti szinten – összekötő „Sóhajok hídját”.

Délután közös programként a város déli palotáit, gyönyörű épületeit, és a Dóm teret jártuk végig.

1879. március 12-én a haza történetének legpusztítóbb árvize sújtotta Szegedet. A város lakói fogadalmat tettek, hogy a hasonló árvizek elkerülése érdekében hatalmas dómot építenek Szűz Mária tiszteletére. Ezért nevezik a templomukat Fogadalmi templomnak.

Az 1913-ban megkezdődött építkezést az I. világháború 1914-ben félbeszakította. A háború után folytatódott az építése és 1930. október 24-én szentelhetők fel. A háromhajós katedrális neoromán stílusban, kereszthajóval épült meg. Belső díszítésében ókeresztény, bizánci stílus jellemzi. Orgonája Európában a harmadik legnagyobb.

Szemben a dómmal hármaskörű épült, alakos toronyórával. Az Árkádok alatt a Nemzeti Emlécsarnokban megtaláljuk az ország leghíresebb személyeinek szobrait, domborműveit. Nyugati szárnya a püspöki palota, a Hittudományi Főiskola és a Somogyi Könyvtár épület része, a déli és keleti oldalon egyetemi intézetek vannak.

Megtekintettük a Dóm tér alatti kényelmes, tágas Látogatóközpontot is, ahol egyháztörténeti anyagokon kívül Kovács Jenő szegedi születésű szobrászművész szentekről készült alkotásai voltak láthatók.

Kora este, fél hétkor kezdődött a 10. őszi bormustra felvonulása. A Széchenyi téren gyülekező csoportokat Petrovics Mi-

hály fiákeres pónifogata vezette fel, akit a Borrendek követtek: Borbarát Hölgyek Európai Társasága, Szent Vince Borrend, Európai Borlovagok Magyarországi Rendje és az Európai Borlovagrend Szegedi Legátusa. Négy néptánc együttes követte őket: a Délkert Napsugár Táncegyüttes, a Délkert Möndörgő Táncegyüttes, a Szeged Táncegyüttes és a Hatetudnád Táncanoda. A felvonulók sorát lovaskocsi zárta, melyen a zenészek ültek.

A Dóm térre vonuló csoportokat már a kinyitott kis üzletek fogadták. Hatalmas sokaság várta az esti programot. 100 borászat, pálinkaházak, a szomszédos Aradi vértanúk terén 4 kisüzemi sörfőzde gondoskodott a jó hangulatról. Ételben sem volt hiány és rétesekben sem.

Csütörtökön délelőtt az Új Zsinagóga fenségesen szép épületébe tettünk látogatást. Löw Immanuel rabbi iránymutatásával segítette Baumhorn Lipót építész munkáját. Róth Manó műhelyében készültek üvegablakai. A páratlan szépségű szimbolikus tartalmú üvegpupola az eklektikus zsinagóga egyedi ékessége. Belső-tereit az elefántcsontszín, az arany és kék díszítések szemet gyönyörködtető összhangja uralja. Az oltár jeruzsálemi márványból készült záró köve,

a frigszekrény nílusi akácfából faragott ajtaja, féldrágakövekkel díszített menórák és a Biblia növényeit megjelenítő falfestmények egyaránt figyelemre méltók.

Ott jártunkon beszabadult az épületbe egy kis galamb, repkedve kereste a szabadság felé vezető utat.

Csütörtökön délután fakultatív az Új Szegeden lévő Fűvészkertbe mentünk. A trópusi, sivatagi növényház után a lepkeházba léptünk be, ahol a faj gyöngyszemei röpködtek körülöttünk, barnák, sárgák, kékek,

a szívárvány minden színében pompázók. Nagy sétát tettünk a kinti látnivalókhöz, megnéztük a japánkertet is.

Péntek délelőtt ki-ki a maga érdeklődése szerint választott programot. Voltak, akik az Anna fürdőbe mentek, mások Hódmezővásárhelyre ruccantak ki egy fertály órára.

Én szerettem volna közelről látni a Tisza és a Maros összefolyásának helyét. A 71A busszal a Szövetségi utcáig mentem, majd gyalogosan a szépséges Holt-Maros mellett ki a gáton és erdőn át a folyópartig. Kettős keresztet állítottak arra a helyre, ahol a Maros és a Tisza által ékesen ölelt félsziget már jól látszik és utána a két folyam egyesülve, akkor nem hömpölyögve, csak békésen együtt haladt tovább a maga útján.

Délután a társaimmal találkozva a város Móra Ferenc Múzeumába mentünk. Néprajzi, cowboyokról és indiánokról szóló kiállítás után, még átmentünk a Vár kiállítását újra megtekinteni, abban a reményben, hogy a boszorkányságunkról szóló mende-monda nem bizonyul valóságnak. Sajnos meg kellett tapasztalunk, hogy az „Igazság óra” az ártatlanról ismét „boszorkányra” váltott és bár más vétkekért ugyan, de „boszorkányság miatt” újra vétkesnek találtattunk és máglyahalálra ítéltettünk mindhárman.

Az addigi jó időnk ezen a napon borúsra fordult és estére megnyíltak az eső csatornái is.

Így hát kellemes öt nap után a hatodikon hazafelé vettük az irányt. Tele élményekkel jöttünk el ebből a csodálatos magyar városból, mely építészeti értékeinek őrzéséért kapott 2006-ban az Európa Tanácstól „Európa-Díjat”.

Bár kissé fáradtan, mégis jó érzéssel szálltunk fel szombaton az Etele térről induló óvárosi buszra. **Szegedinác Anna**

Egy lokálpatrióta emlékei – beszélgetés Németh Istvánnal (II. rész)

Kamaszkortól a felnőttkorig

1957. januárjától visszatértem Kelenföldre a szüleimhez és a Bartók Béla úti nagy, vöröstéglás általános iskolába. A téli szünetet, a nyári hónapokat és a hétvégéket viszont Százhalombattán töltöttem.

Németh István (jobbra)

Számomra 1958-tól kezdett megváltozni Százhalombatta. Nagy volt a híre is az építkezéseknek, de apró, majd egyre nagyobb változásokat kellett megtapasztalnunk. A környezetünkben sok lett az ismeretlen, idegen ember. A faluba vezető út szilárd burkolatot kapott és kissé keletrebbre épült meg, mint korábban volt. Már nem ment át a Római-hídon ahol korábban volt és sokkal magasabbra építették a régi kövesútnál. A templommal szemben a volt bíró házánál, Tóth Gyuri bácsinál az udvarban a hatalmas istállóban 8-10 lovat szállásoltak be, az udvar tele volt kordékkal. Kubikosok dolgoztak a lovakkal a kezdődő építkezésen.

Sokat hallgattuk a rádiót, TV akkor még nem volt minden házban. A „Szabó család”,

akkor nagyon népszerű rádiójáték volt, hetente jelentkezett új műsorral. 1959-től egyik tagja Százhalombattán dolgozott, felszínén tartva az ország legnagyobb beruházásának tényét.

A legnagyobb változást mégis akkor vettem észre, amikor nagyszüleim verandájának végén lévő bolthajtásból néztem a tájat. 8-10 km-re lehetett ellátni. Döbbenve éreztem, ahogyan a földből nő ki egy kémény és hétről hétre nagyobb lesz. A táj megváltozott, a kémény idegennek tűnt nekem. Lelkemben a féltékenységhöz hasonló érzések kerekedtek. Éreztem, hogy Batta, amit ismertem, gyökeresen meg fog változni.

zöldes üzetük is volt. Közös udvarban laktunk Bárnyos Feri bácsiékkal és Amálnéiékkel, aki a lányával, Irénnel lakott abban az épületben, aminek a helyén az első iskola volt a faluban.

Vízért az utca másik oldalára jártunk Versits bácsiék kútjára. Az udvarunkban viszont volt egy használaton kívüli istálló, ahol lelkesen kis nyulászatot létesítettem. Anyám úgy döntött és én is hajlottam rá, hogy nem változtatok az iskolámon. Így ősszel, a Bartók Béla úti iskolának én lettem a legmesszebbről járó tanulója. Reggel 6 órakor keltem. Busz vitt ki az állomásra és vonattal utaztam a Kelenföldi pályaudvar-

A „római híd”

Közben nem csak Batta kezdett megváltozni, de az én családi állapotom is. 1961-ben elváltak a szüleim. Édesanyám további életét csakis Battán kívánta folytatni. Én vele maradtam. Az egész pocskék dologból egyetlen örömteli született, hogy nagyszüleim közelében lehettem.

Anyám megvett egy kis házat a falu elején, Bauer Béla bácsiéktól, ahol korábban

ra. Elmentem a régi házuk előtt és gyalogosan érkeztem meg az iskolába.

Ebben az időben, a felsőben már csak délelőtt volt tanítás, az alsóban még váltakozva, ahogy a mi időnkben is volt, hol reggel, hol délután mentek a gyerekek iskolába. Délután 3-4 órakor érkeztem haza. Segítettem otthon a nagyszüleimnek, szabadidőről nemigen lehetett szó.

Nagyszüleim, akik ketten éltek a két-szobás, konyhás házban, úgy döntöttek az egyik szobát kiadják fiatal házaspárnak. Az építkezésre érkezők közül sokan kerestek albérletet a faluban. Lakóikat igyekeztek családtagként kezelni, segítettek is egymást. Az első lakók Seresék voltak

tunk, többek között Miskolcon. Rengeteg emlékem van erről a két évről. Itt kaptam pofont Mohácsy tanár úrtól, itt álltam sarokba Iványi Márton orosz tanárunk parancsára. Mindkét év végén színdarabot adtunk elő az osztállyal az Egylet színpadán. (Ma Zenálkó Etel Községi Ház). Telthá-

A közösségi ház

Komádiból. Amikor megépült a lakótelepi lakásuk, elköltöztek. Néhány év alatt 3-4 család fordult meg a házban. Elköltözésük után nagyanyám úgy tartotta velük a kapcsolatot, mintha családtagok lettek volna. A mai napig tartom a kapcsolatot én is a 85 éves Bíró Andrással, aki műszaki mérnök volt az olajfinomító vállalatnál. Ő készített fel az érettségire matematikából.

A hatodik osztályt fáradtságosan végeztem, bejáró diákként. A hetedik osztályt viszont már sokkal könnyebben, mert Százhalombattán kezdtem. Lett szabadidőm és egy jó osztályközösségbe kerültem. Korábban, 1956-ban elsőként velük jártam, de csak egy hónapot. Voltak ismerőseim és barátaim is lettek: Vlkovszki Laci, Sefcsik Gergő, Marinov Jován, Hujber Jani, Kővári Laci, Nedelkovics Mító. A rokonaim: Győrei Jancsi, Würth Ildikó. Lovagias ügyem is támadt Toskov Mária (Marija) védelmében, amikor Turner Frigyes monoklit juttatott a jobb szemem alá. Mohácsy István magyar tanár, Kanyicska Béla matematika, fizika, kémia szakos tanár tanított bennünket. Csodálatos osztályfőnökünk volt, Fojth Istváné.

Iskolaszövetkezet létesült. A TSZ elvetette a kukoricát, mi pedig letörtük, eladtuk a TSZ-nek. Az árából kirándultunk, nyaral-

zas előadás volt. Volt belépődíj és ennek bevételét a 8.-os osztály búcsúztatására használtuk fel. A ballagóknak az iskola - a hetedikesek szervezésével - bált rendezett. Előtte Marinov Jovánnal éjszakába nyúlóan minden osztálytársunkról egy „csasszuskat” költöttünk. A csasszuska egy aktualizált szöveggel ellátott ismert dal volt.

Az iskolai hétköznapiakból felvillannak bennem maradandó történések. Nedelkovics Demeter (Mító) hosszas betegség miatt nem járt iskolába. Az egész osztály látogatta betegsége idején.

Vlkovszki Lacival saját használatra rádiót csináltunk. Szappanosdobozba építettük össze diódából és potméterből. Antennaként egy krumpli szolgált. Elem, kis hangszóró is kellett hozzá. Ezt hallgattuk esténként az ágyban.

Marinov Jován meghívott engem a pátrónus napjukon ebédre. Nagymamája – Szóko néni – igen finom ebédet készített, még ma is számban érzem az ételek ízét. Más alkalommal Jovánnal ledaráltuk az összes kukoricát a góréból. A góré a kukorica tárolására fából épített szellős tároló volt. Egyikünk rakta a darálóba, a másik pedig hajtotta azt.

Madarak és fák napján az egész iskola gyalog lement Dunafüredre a csárdához.

Egyszer útközben oda jött hozzám Kanyicska tanár úr és kérdezte:

- Te Pista! Tudod-e a „Falú végén Kurta kocsmá” című Petőfi verset?

- Tudom! – feleltem.

- Figyelj! Ha oda értünk a csárdához, te elkezdted mondani, én meg eljátszom.

Így is volt. Nagy siker lett a rögtönzött fellépésből.

Ősszel egy hétig szőlőt, paradicsomot, kukoricát szedtünk a TSZ földjén. Mindent szívesen csináltunk, ami a tanításon kívül volt.

*

Hatodik után a nyári szünetben volt az első diákmunkám. Nagypám beprotezsált vízfordónak a téglagyárba. Az volt a feladat, hogy az ártézi kútból egy piros ceglédi kannával folyamatosan ellássam a vizes téglákat lerakó asszonyokat friss, hideg vízzel. Az ártézi kút 500-1000 méterre volt az asszonyoktól. 4-5 fiatal nő szedte a transzportról a vizes téglákat és rakta le a fedett szárító szín alá. A kannának a fedelén fül is volt, abba öntöttem ki a vizet és abból ittak ők. Nagy szeretettel és örömmel fogadták a hideg italt, amit vittem. Kézről-kézre járt a kanna fedél.

A következő nyarakon már egy kis brigádost alkotva végeztük a nyári munkát. Sefcsik Gergely, Menyhárt István, Sefcsik Zsolt, Papp Sanyi voltak a társaim. Sinkó Feri bácsi és Menyhárt István volt a műszakvezető, Praczkó József a gyárigazgató. Mindenki ismert bennünket. A szárító alól, az abszlagból raktuk ki a megszáritott téglát. Megismertük az egész téglagyár működését. A törőben Weimola Dodi bácsit és testvérét, Hrubes Lajost, aki elküldött „violin” kulcsért a műhelybe.

Sinka László, Johanidesz István – nagypám kollégái mindig figyeltek ránk. Dicsértek és tele voltak viccel, pajkossággal. A keresetünkre szükség volt odahaza, miközben a fizikai munkától erősödünk is. Együtt voltunk, közös élményeink lettek.

A sok mindent megpróbálva eljött a pályaválasztás ideje. Ha öt esztendőskoromban megkérdezték volna tőlem, mi akarok lenni, azt válaszoltam volna, ami Petőfi volt. Pedig akkor még a költő fogalma sem volt számomra tiszta. De, amit Petőfiről hallottam az megragadott, valamit írni másoknak, mások helyett, sőt cselekedni valami nagy cél érdekében.

*

Amikor iskolás lettem, álmaimat alábbahagyva az állatorvosi hivatás kezdett érdekelni. Ez a cél sokáig élt bennem. Megvalósítása érdekében jelentkeztem az érdi

Vörösmarty Mihály Gimnáziumba, más battai társaimmal együtt. Kicsit úgy jártam vele, mint a kelenföldi általános iskolával. Itt is az újonnan épült középiskolában kezdtük az első osztályt. A befejező munkálatok nem készültek el időben, ezért az Alsó utcában kezdődött a tanítás. Október végén foglalhatta el az első évfolyam három osztálya a termeit. A „C” osztályba kerültem, három volt osztálytársammal: Osztovics Milcsivel, Toskov Máriaival (Marijával) és Johanidesz Katalinnal együtt.

Érdre járni praktikus volt a közelsége miatt. A többi körülményt a sors maga adta. Új gimnáziumi épület, új tanári kar – egészen fiatalok –, mindenki friss diplomás tanár. A legidősebb az igazgató, Tóth Károly volt.

A beiratkozást magam végeztem augusztusban. Akinél jelentkeztem, Tóth Károly volt. Nagyon férfias, katonás, mégis bölcs, lelkekben kutató szemek benyomását tette rám. Felállt, kezét fogott velem és

Matematikából viszont Rózsa Erzsébet, amikor megíratta velünk a felmérő dolgozatot, balsejtelmeim támadtak, nem alaptalanul. Az osztály 90 %-a elégtelent írt. Piszkosul leszidott bennünket, tudatlanságunkért. Elég rémisztő jövőt jósolt a társaságnak. Tornatermünk még nem volt használható, Szalai Jenő tornatanárunk jó időben kivitte az osztályt az udvarra és kedvenc gimnasztikai gyakorlataival tartott edzésben bennünket. Egy idő után az osztályban maradtunk és számot kellett adni a tanultakról, dolgozat formájában. Vezényszavakat mondott, mint az udvaron, amit a papíron megadott jelrendszerben kellett, hogy lekövessünk „agyban” – mint testünk mozgását. Ez a dolgozat olyan eredményt hozott, mint a matematikai felmérés.

A tanár úr arcán kiült a döbbenet és megvetés kifejezése. Ezek után az osztály fele úgy rettegett a testnevelés órától, mint a matektól.

Tóth György egykori bíró háza

azt mondta: „Tetszik nekem, hogy a maga ügyében, maga jött el, szülői kíséret nélkül.”

Valami olyat mondott még, hogy ne féljek, jó helyre kerültem. Ő volt átmenetileg az igazgató, mint később kiderült. Földrajzot tanított lelkesen, nem tankönyvízűen. Sokat feleltetett az óráin, 45 percig töretlen volt a figyelem. Felelés végén a jobb hüvelykujját ha felfelé tette, jó pont volt. Ha lefelé, rossz pont. Őt jó pont ért egy ötöst, öt rossz az egyest. Ebből állt az osztályzat. Lehetett adott témából kiselőadást tartani. Életem első előadását „A magyar állattenyésztés kialakulása” címen tartottam. Gratulált és kaptam egy nagy ötöst érte.

A többi tantárgy e szélsőséges kilengések között a normalitás talaján zajlott. Az osztály tanulói eléggé azonos szülői háttérrel rendelkeztek, nem voltak közöttünk „nagy hátszéllel” érkezők és extra igényekkel fellépők sem. Az új gimnáziumi élet nem volt „versenyistálló”. Kevesünkben fogalmazódott meg a felsőfokú tanulmányok szükségessége. Az érettségi megszerzése, mint társadalmi szükséglet jelent meg a gondolatainkban, egy minőségi szakma elsajátításának belépőjeként szolgált csupán számunkra.

Gimnáziumunk megkapta az akkori világ talán legjobb szándékú igazgatóját, Dizseri

Sándort, a csodálatos történelemtanárt. A gimnázium mentes maradt mindenféle ideológiai ráhatástól, kizárólag a műveltség és tudás átadása érvényesült benne. Pedig közben érezhetően néhány tanár elkezdett ilyen húrokat pengetni. Érvényesülni nem tudtak, hála igazgatónk bajokat elhárító, jól egyensúlyozó képességének.

Osztályunknak elismerést szerzett egy megnyert gimnáziumi „Ki mit tud?”. Dr. Pupos László magyartanárunk betanította nekünk Kisfaludy Károly „Három egyszerű” című darabját. Több helyen is előadtuk, az országos középiskolai színjátszó versenyen is, amit megnyertünk. Kaptunk egy serleget érte. Ha már serleg, innivaló is kell bele. A győztes osztály közösen ivott a serlegből, ezért igazgatói intőt kaptunk.

*

A nyarak rendre munkával teltek. Átlépvén Batta határát az érdi téglagyárban dolgoztunk három gimnazista társammal és végeztünk egyre keményebb munkát. Keszler Vince, Pintér Lajos és Rihó Tibor voltak a munkatársaim. A vizes téglát adogattuk a szárító alá. Egy téglát súlya 8 kg volt. Négyesével 2-3 méter magasságig kellett egymásnak kézbe adni, inkább dobni.

A munka hajnal 4 órakor kezdődött. Háromkor keltem, biciklivel mentem át a hegyen az érdi téglagyárba. A munkaidőnként – mint később kiderült – már beszámították a nyugdíjhoz. Déli 12-kor lefűrödtünk és mehettünk haza. Otthon is akadt bőven feladat, mégis örültem, hogy a családdal lehetek, vagy egy jó könyvet olvashatok a szabadidőmben. Olyan, mint utazás, nyaralás szóba sem jöhetett.

Volt egy battai tanárunk: Dr. Pfeiffer Ádám. Kiváló kémia szakos volt és rokonom. Tantárgyát teljes tudással uralta, jó pedagógiai érzékkel oktatta. Tanítványai nagy szeretettel és tisztelettel, az idő elteltével nagy barátsággal beszélnek róla. Gyakran felkeresik a mai napig. Talán a kémia volt az a tantárgy, amit igazán szerettem, annak ellenére, hogy a számítások nem voltak az erősségeim.

Pfeiffer Ádám a gimnáziumban igazgató-helyettes volt, majd 1973-tól igazgató Dunaharasztin. Később Budafokon tanított. 1981-ben doktorált és 1989-től a budapesti Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium igazgatója lett. Sok más kitüntetés mellett a Magyar Kémikusok Egyesülete „Szent Györgyi Albert” aranyéremmel jutalmazta szakmai tudását. 2011-ben „Rácz Tanár Úr” Életműdíjat kapott.

Lejegyezte: Szegedinác Anna
(Folytatjuk)

Rácz Laci igaz történetei

KÖCSÖGDUDA

Szeretem a zenét. Sajnos csak hallgatni tudom, mivel csak arra van tehetségem. Zenéből is a könnyű műfaj az, ami meg tud fogni. Nem neveltek kultúrgurunak. Szüleim gyerekkoromban elvittek bábszínházba, gyerekszínházba, oda sem minden héten, és néha moziba. Aztán mikor már bandáztam, néhányan haverok kitaláltuk,

hogyan színházba fogunk járni. Havonta egyszer valamelyikünk vesz négy jegyet, valamilyen színházi előadásra. Azért négyen, mert négyen voltunk, akik bevállaltuk, hogy szabadidőnköt ilyesmire pocskoljuk. A többiek nem is tudták mire vélni a dolgot, olyan különösnek tartották.

Na, nem kell arra gondolni, hogy végigültük a világirodalom összes drámáját. Nem, dehogy! Vígjáték, operett, ami legfeljebb szóba jöhetett. Először nagy volt a kedv, és lelkesedés, de egy idő után hol az egyikünk, hol a másikunk elkezdett nem ráérni. Olyan egy év után aztán szép csendben elhalt a dolog, abbamaradt a nagy kultúrfellángolás.

Nem maradtunk zene nélkül, mert koncertre mindig is jártunk, megnéztünk minden tehetséges, és sokkal több tehetségű zenekart. Teljesen mindegy volt, ugyanis az én botfületem nem nagyon tudta semmi bántani. Csak a szöveg legyen jó! Aztán egyszer valakitől, csak úgy, kaptam egy belépőjegyet a Vigadóba. Vigadó!? Az egy puccos hely. És mit játszanak? Hát mit, Bach miséit! Te jó isten! Na mindegy egyszer ezt is meg kell tapasztalni.

Nem voltam a műfajban teljesen képzet-

len, ugyanis mindennap dél után fél órával meghallgattam a „Ki nyer márt”, Czirány György vezetésével. Évekig hallgattam, és próbáltam megtippelni a megoldást, igen kicsi hatékonysággal. Mindig nagy csodálattal figyeltem azokat a játékosokat, akik nem csak a művet és a szerzőt ismerték fel, de még azt is, hogy ki az előadó, és hogy a műnek mennyi a Köchel-jegyzék száma.

Na, én is elmegyek, hátha ragad rám valami. A problémák már ott elkezdődtek, hogy mit is illik felvenni. Mégsem mehettem a csikos nadrágomban, és a „Bezzeg a Rolls Frakció!” feliratú, a nadrághoz illő katonai zubbonyban. Összeszedtem magam, az alkalomhoz illően, és elindultam az előadásra, ahol a műfaj számomra teljesen ismeretlen, nagy nevei léptek fel.

A jegy erkélyre szólt, inkább a színpad oldalához közel, mint vele szemben. Azóta sem tudom, hogy jó hely volt-e, vagy sem, de azt hiszem nekem mindegy is volt. Elkezdődött, a zenészek húzták, vonták, énekesek is voltak, akik székeken ültek, majd mikor sorra kerültek, felállva fitogtatták tudásukat. Biztosan nagyon jól csinálták, mert a lodzsán velem ülő, hozzáértők, időnként, halkán magukban örültek. Volt aki valamiféle füzetet nézegetve követte a produkciót.

Én még csak az első félórában elvartam valahogy, addig kitarított az újdonság hatása, de aztán kezdtem nagyon unatkozni. Először próbáltam megállapítani a karmester – aki nem volt más mint Kobajasi Kenicsiro – előtt tornyosuló kottahalom vastagságát. Még fentről nézve is elkésérítően vastagnak tűnt. Otthagytam volna az egészet, ha egyedül vagyok, de velem volt a jegy ajándékozója is. Őt nem akartam megbántani. Így elkezdtem mindenféle gondolni, és ezzel szórakoztatni magam. Aztán jött a katasztrófa! Azon gondolkodtam, hogy volt-e valaki a családban, aki bármilyen hangszerezen játszott volna, de nem jutott eszembe senki. Aztán mégis!

Kár volt, mert beugrott unokaöcsém, aki egy iskolai népzenekarban kocsögdudázott. Erre elkapott az elfojthatatlan röhögés, amit persze próbáltam elfojtani. Már a kínok kínját éltem át, de nem sikerült, fogaim között csak előtört az elfojtott öröm, amit az iménti felfedezésem okozott. Nem lett túl nagy kacaj, de mise közben csak

okozott némi meghökkenést. Az erkélyen velem szórakozó személyek némelyike rosszalóan nézett, ők voltak akik értették a művet. Azért kiderült, hogy vannak még itt olyanok, akik azt hitték, hogy vidám részhez ért az alkotás, és diszkréten, de velem együtt örültek. Aztán csak vége lett egyszer.

Az ajándékozó megállapította, hogy talán valami könnyedebb, slágerszerű szerzeménnyel kellett volna kezdeni beszoktatásomat a zene magasabb régióiba. Egy biztosan kiderült, hogy a remény, hogy nem maradok kulturálisan alulképzett, az végképp elillant. A zenéhez ma sem értek többet a hallgatásnál, esetleg kalapálás közben próbálkozok a tevékenységből kihozni valamiféle ritmust. A hallható eredmény, még néha nekem is bántja a fületem. Reménytelen!

HOSSZÚ, GANGOS HÁZ

- Hallottad Juliskám, már milyen sokan meghaltak ebben a nyavalyában?

- Ne is mondd! A szomszédot is elvitte a spanyol.

- Jézusom! Melyiket?

- Hát a Tóthot! A szentes Tóthot. Marica meg ott maradt a sok gyerekkel egyedül.

- Bizony! Hányat is szült?

- Vagy tizenégyet.

- Istenem! Akkor vége lesz a jó világnak.

Igen, vége lett a jó világnak Tóthéknál. Nagy is a sírás-rívás a falu főutcáján található hosszú, gangos házban. Van föld elég, de ki fogja kézben tartani a gazdaságot? Eddig apjuk remekül boldogult, jutott is mindenre. A sok föld, és az állatok mellett nem volt nélkülözés. Maricától nem is állt messze az urizálás, a háznál sem tűrte az állatot, udvart is bevetette virággal. Ott nem lehetett mindenféle takarmányt, meg kukorica szárat tárolni, annak a szérűskertben van a helye.

A nagyobb lányok közül, már van aki férjhez ment, valamelyiket egy nála sokkal idősebb ember vette el. A vő inkább az anyóshoz illene korban. Na majd Ő! Kézbe veszi a dolgokat! Temetés után meg is jelent, hogy felmérje a lehetőségeket. Felmérte, és meg is látta. „Ezt, meg

azt el kell adni, aztán jól be kell fektetni. Nem lesz itt baj!” - mondta a hozzáértő vő. Akit különben K. úrnak hívtak, a gyerekek meg K. úr sógornak szólítottak. Bele is állt a feladatba, és eladott egyet s mást, és mindent. Sok pénz jött, és ahogy jött, ment is. Anyóást is elszédítette, vitte hintóval színházba, mulatni. Az meg örült, mert ahogy már említettem, tetszett neki a nagyvilági élet.

Eleinte nem is volt baj, mert a pénzből jutott mindenre. El is tartott néhány évig, amíg sikerült elherdálni a vagyont. De akkor hirtelen következett be az összeomlás. Ugyanis, nincs olyan sok pénz, ami egyszer el ne fogyna. K. úr egyik utolsó ténykedése volt, mikor sikerült eladni az állatok téli takarmányát, és elverni az árát. Az utolsó fillérekkel együtt K. úr is eltűnt. Magára hagyva anyóást, meg a sok gyereket. Akik ahhoz, hogy ne haljanak éhen, napszámba jártak, és loptak is, ha kellett.

A nagyobb gyerekek nevelték a kisebbeket, próbálták nekik nap mint nap élelmet szerezni. Katalin, ki a sorban a hetedik gyerek volt, és az én nagymamám lett, egyszer csak az anyja elé állt, és bejelentette, hogy férjhez megy. „Kihez? Csak nem a Jankovits gyerekekhez? Az egy béres! Nem mehetsz hozzá.” - mondta dédanyám, aki még akkor sem szállt le a magas lóról.

De hozzám, az én nagy szerencsémre. Nagypapámban egész életére tuskát hagyott a béresezés. Meg is mutatta az első adandó alkalommal, hogy nem akármilyen gyerek. Erre az alkalomra nem is kellett sokat várni, mert a hosszú, gangos házat a sok adósság miatt el akarták árverezni. Még sem hagyhatják, hogy a család maradéka az utcára kerüljön. Volt egy kis pénz, meg a posta, ahol dolgozott, kölcsönt is adott. Kifizették az adósságot, és a templom feletti kis házat, aminek a helyén később a Kurán-ház épült, és amiben addig ők éltek, odaadták mamának, meg a gyerekeknek. Dédanyám ott is halt meg, az ötvenes évek közepén.

A Tóth-gyerekek közül négyen maradtak Battán. Pista bátyja, Margit néneje, Annus néneje, és nagymamám. A többi, már aki megélte a felnőttkort, szanaszét, de főleg Budapestre. Akikre én is emlékszem Balázs bátyja, és Juci néneje. Annus és Margit az én gyerekkoromat is színesítette. Mikor még élt nagymamám, gyakran, nap mint nap jöttek a testvérüket meglátogatni. Aztán mikor mama meghalt, Ők voltak, főleg Margit, akik nagypapámra, és Laci bátyámra főztek. A régi, évszázados történet, miszerint egy ember meghalt az akkor éppen ara-

tó járványban, így kötődik a jelenhez, és befolyásolja késői leszármazottak életét. Így az enyémet is. Születésem után szüleim abba a hosszú, gangos házba vittek haza, ahol anyám is született, nevelkedett, amibe Tóth dédapám kilehelte lelkét, és amit én egészen lebontásáig, és még ma is, az első otthonomnak tartok.

ÓSZERES

Rongyot, tollat, ócska vasat, lyukas fa-zék, törött kerék, mindegy volt az ószeresnek. A faluban inkább rongyosnak nevezték. Jött, hogy milyen gyakran arra nem emlékszem. Ugyanis elég kicsi voltam, mikor utoljára láttam.

Arra biztosan emlékszem, hogy nagymama már előre összekészítette a már feleslegessé vált holmikat. A rongyost már messziről lehetett hallani, ahogy a faluba ért, hangosan belekezdett mondókájába.

Mama felvette a batyut, és kézen fogott engem. Mert, hogy ketten voltunk akkori-ban otthon. A család többi tagja dolgozott, anyám is, még nem volt GYES. Tehát kézen fogott, és kimentünk a ház elé az utcára. Elég sokat kellett várni, mert majdnem mindenképpen akadt valami, ami az ócskásnak nagy érték volt. Mikor elének ért, hangosan zörgő szekerevel, amit díszes szerszámú, szép hókás lovak húztak, megállt.

- Mit hozott Kati néni? - kérdezte mamát.

Ezek szerint nem ma jött először, ha név szerint ismertem nagyanyámat. Mama odaadta a főleg rossz ruhákból álló csomagot. Az ószeres felesége hátra vitte a szekér hátuljába a cserealapot, belenézett, majd megkérdezte.

- Mit adjak érte? Tányért, poharat?

- Mindkettőt - mondta mama. Az asszony a többi közé tette a rongyot, majd felnyitott egy faládát, és belenyúlt. Közben mama oda szólt neki.

- Unokámnak lesz! - Az asszony visszavette amit már megfogott, és elkezdett a ládában kutakodni. Kíváratva elővett egy tányért, és egy poharat. Leadta, és hangosan kántálva a mondókát, továbbindult.

- Tessék Lacika! - Adta kezembe mama a poharat.

- A tányér is a tiéd, de azt majd én beviszem, mert nehéz. - És elindultunk befelé.

Én örömmel nézegettem a vadiúj edényt, ami díszesen festve volt. Soha nem felejttem el azt a vastag falú durva kézímunkát, amire egy aranyat tojó szamar volt igen művesen felfestve. A szamar mögött egy az eredményt örömmel konstatáló kisfiút rajzolt az alkotó. A tányér is festve volt, azon mindenféle madarak voltak, körbe a szélén. Ezek az edények voltak az enyéme, ebben kaptam reggelit, ebédet, vacsorát. Nagyon sokáig megvolt mindkettő, már egészen nagy gyerek voltam, mikor már törött füllel, csorbán, néha még előke-rült némelyik.

Hogy ennek az emlékeknek a hatására, vagy a génekbe volt beleprogramozva, de én is nagyon hatékonyan gyűjtöttem ócskaságokat. Iskolában rendszeresen volt vasgyűjtés, ebben a tevékenységben kimagaslottam társaim közül. Másba nem is igen, vagy senki nem vette észre, de ezt nem lehetett eltagadni. Ugyanis ezt mérték, és a kilók nem hazudtak. Annyira, hogy egyszer nagyon belelendültem a gyűjtögetésbe. Bejártam vagy három utcát egyedül, vittem mindenféle ócskaságot kézben, talicskán, vagy gurítva, én szedtem össze, az egész iskolában a legtöbb vasat. Nyertem! Kaptam jutalmat! Elvittek, ha jól emlékszem, Komáromba, télvíz idején egy nyitott, meleg vízű fürdőbe.

Ilyen az én szerencsém! Ugyanis nem tudok úszni. Nekem rémálom volt minden heti úszásra is. (Hogy miért alakult így arról majd írok egyszer.) Hát nyertem egyet, nem is órát, egész napot pluszban! Csoda, hogy nem lettem ószeres?! ■

Történetünk története

Historia Domus – Perjés Béla plébános feljegyzései (folyt.)

1965.

JANUÁR 6.

Vízkereszt. A régi szokás szerint házakat áldottam meg, 50-60-at. Nem is nagyon bírnék többet. Fárasztó, de szép szokás.

Anyagilag nyugodtabban kezdtem meg az évet. Idén már nem kell tartozást fizetni. Igaz, hogy a hittanoktatási helyiség beázik, a kerítése a templom előtti kertnek rossz (az általános iskola pedagógusainak szép munkáját dicséri, mert azok szaggatták le), a templomtetőt újra kell palázní, az oldalfalakat javítani, de hát mindent nem lehet kívánni.

FEBRUÁR 2.

Gyertaszentelő Boldogasszony. Szentmisét este mondtam. A várakozásban nem csalódtam. P. N. megkezdte erőteljes működését. A nagy Ripacs most megjátssza a csodálatos Makarencót (most már nem pofoz, ver, csak pedagógusait hajszolja, félemlíti) és az önzetlen forradalmárt: Pavel Korcsagint játssza „Az acélt meg-edzik” c. orosz regényből.

„Csodás” igazgatói irodát csináltattam, telefont szereltetett be, és megindította a hajszát ellenem. Feljelentett az Állami Egyházügyi Hivatalnál: ministránsszervezet hoztam létre, az ipari tanulókat szervezem. Ministrálni csak igazgatói engedéllyel szabad! De erről majd bővebben.

FEBRUÁR 28.

Hamvazószerdán este kezdődött a nagyböjti lelkigyakorlat. Tanács János, Makkosmária lelkésze tartotta. Számomra is szép, élményteli lelkigyakorlat. A hívek gyakori szentáldozásán sajnos nem sokat segít az 1 órás enyhített szentségi böjt.

MÁRCIUS 28.

Sajnos a kereszti ájtatosság látogatója nagyon gyér. Úgyszintén igen visszaesett az elsőpéntekesek száma, pedig két szentmisét is mondok: reggel 7 órakor a

faluban, du. 4 órakor Franciska pusztán, és este 6 órakor is van litania, gyónási, áldozási lehetőség.

ÁPRILIS 11.

Virágvasárnap. Idén nem volt passió. Sem komoly anyag, sem a körülmények nem voltak kedvezőek. Így legalább nyugodtan hallgattam végig a „Passio Domini”. A húsvéti körmenetet még engedélyezték, de a rendőrségtől már ilyen válasz érkezett:

„legközelebb nem áll módomban ilyen hosszú útvonalon engedélyezni a körmenetet”. Már ez is P. N. munka, és „párttitkári” minőségében.

MÁJUS 23.

Gyermekek elsőáldozása. 18 elsőáldozó: Úgy az anyag, mint a létszám felette gyenge. Ilyen szomorú és hangulattalan elsőáldozásom még talán nem is volt. Igaz, hogy az eső úgy zuhogott a misekezdetig,

mintha dézsából öntötték volna. Így a regeli is a plébánián volt, benn a szobákban.

JÚNIUS 18-19.

Hittanbeíratások. Legaljasabb fogásokkal próbálták a gyermekeket elriasztani a hittanra való beíratástól. Pl. a külterületi gyermekeket, akik a Barakk iskolába járnak, azzal fenyegették meg, hogy a faluba kell bejárniuk iskolába is (két kilométer többlet út, autóbusz költség). Meg Franciska pusztára. Ördögien aljas és hazug P. N.

JÚLIUS 25.

Meghirdettem a hittanoktatási helyiség „restaurálását” a híveknek. Arról van szó, hogy amikor 1957-ben az iskolából kirták a szűrömet, mármint a hitoktatását, akkor nagy hamarjában megcsinálták az ún. hitoktatási helyiséget, de persze pénz hiányában „társadalmi munkában”, provizórikusan.

Különösen a tetőzet megoldása volt „ideiglenes”, 8 évig! De az első perctől kezdve beázott, mert hiszen a legolcsóbb megoldást kellett választaniuk. Nem sok a reményem, hogy a hívek „kitesznek magukért”, de van egy kis segély pénzem, melyet Patrik révén kerestem és azzal majd megy.

AUGUSZTUS 1.

Markó Gyula nagytétényi nyug. plébános, püspöki tanácsos mondotta aranymiséjét (harmadikat) és adott áldást. Gyula bácsi, akinek nagyon fáj a nyugdíjaztatás most gyakran kisegít nálam. De boldog volnék, ha már én mehetnék nyugdíjba. De hát mi a boldogság jószágos Úristen? - Fiam! Mindenkinek az, ami nincsen. - mondja Gárdonyi.

Gyula bácsinak eddig én voltam a védőpajzsa, mert meghirdette, hogy én leszek az utóda, hogy senki ne merjen Nagytétényre pályázni. Nos addig játszott Gyula bácsi is az idővel, míg aztán mégis – ahogyan ő mondja - „kirúgtá” a Püspök. S aztán kapott egy olyan utódot dr. Proity Márton személyében, hogy se neki, se a híveknek sok öröme nincsen. A nagytétényi egyházközség szép csendben tönkremegy, de valakinek, illetve valaminek mégis van haszna belőle.

OKTÓBER 3.

A héten megkezdődik a hittanoktatás, kb. 125 gyermek fog hittanra járni. Talán már van 500 iskolás is.

Lelkipásztorkodás szempontjából kezd nagyon nehéz és szomorú lenni Batta népe. Az alap: a régi falu se volt valami alkalmas talaj az Isten igéjének. Heterogén nemzetiség, származás, foglalkozás stb. szempontjából. „Hordalék talaj” - megfűszerezve a téglagyári lumpenproletárokkal. Amíg más élvezte a lelkipásztori örömeiket, addig én kínlódtam, vergődtem ebben a rideg, lelketlen faluban. Anyagilag is állandó nehézségek, filléres gondok. Na most aztán jött a „fejlődés” - 1960-ban megkezdődött az „Erőmű” építése.

Megkezdődött a falu kitelepülése. Először Újtelepre kezdett kihúzódni a falu népe. Egymás után épültek a házak: volt Franciskai, Zoltáni stb. családok is építettek ott házat, de a faluban lakók, különösen akik Pestre járnak dolgozni, kezdtek kitelepülni. Eladták a faluban lévő házakat az erőműhöz özőnlő munkásoknak, akik kevés pénzzel rendelkeznek, és így ezeket az ósdi, korszerűtlen házakat tudták csak megvenni. OTP kölcsönt felvéve a régi battaiak aztán szebb, korszerűbb házakat építettek Újtelepen, melyet a népnyelv először „dühöngőnek” nevezett el. A kitelepültek persze lassan elmaradtak a templomból is. Az öntudatosabbak egy része a Franciskai kápolnába, egy része a faluba jár misére.

A falu lakossága növekszik. A Lakótelep lassan felépül és benépesül. Kb. 4000 az állandó lakosok száma. 1960-ban a legutolsó népszámláláskor 2000 volt. Persze itt is, ahol 1945-ben talán csak 30 protestáns család volt, életbe lép az országosan elfogadott átlag, a 40% másvallású. A lakótelepről nagyon kevesen kapcsolódtak be az egyházközség életébe. Alig pár család fizeti az egyházi adót és templomba is nagyon kevesen járnak. Leginkább a kereszteléseken jelentkeznek az újak.

Esküvő, temetés az újaknál nemigen van, hiszen még csak „fél lábball” vannak Batta. Baráti, rokon körök másutt van, szórakozni, ünnepelni még a régi falujukba, városukba járnak. A bevándoroltak között alig 1-2 iratja gyermekét. Úgy, hogy csak a régi hívek gyermekeit hitoktatom és csak azok hozzák áldozni, bér málkozni is gyermekeiket. A franciskai kápolna kinti serege lelkesebb, kedvesebb mint maga a

falu. Sokszor annyi áldozó van kint is, mint a faluban.

NOVEMBER 4.

Meghirdettem, hogy jelentkezni lehet elsőáldozásra és bér málkozásra. Elkészült az ún. hitoktatási helyiség, a kis téli kápolna is. Nagyon kedves, bensőséges.

NOVEMBER 28.

Ma tartotta az egyházközség képviselőtestülete rendes gyűlését, melyen elkészítették az 1966. évi költségvetést.

DECEMBER 12.

Megtartottuk a hagyományos adventi lelki gyakorlatunkat is. Dec. 9-12. Berényi Sándor dunabogdányi plébános úr tartotta. A lelki gyakorlat egész napos szentségimádással ért véget.

DECEMBER 25.

Karácsony napja. Az éjfél misére befüttetem a hittanoktatási helyiségben és átvittem a lemezjátszóm, és az éjfél miséig szép karácsonyi lemezekkel szórakoztattam a híveket.

DECEMBER 31.

Megtartottam a szokásos szilveszteri beszámolót is, az év folyamán rendkívül dolog nem történt.

SZÁZHALOM
Óvárosi Közösségi, Közéleti Folyóirat

Megjelenik havonta

Felelős kiadó:
Jován László,
a Hírhalom Egyesület elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

Postacím: 2440 Százhalombatta,
Csenterics út 4.
Tel.: 06-30-966-8079

www.szazhalom.hu
ISSN szám: 2559-9860

Nyomdai munkák:
Hírhalom Egyesület, Százhalombatta

Támogatók:

Nemzeti
Együttműködési
Alap

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
ALAP

A megjelentetéshez köszönjük a százhalombattai Római Katolikus Plébánia együttműködését és segítségét. (A szerk.)

Lehoczki Zsuzsanna

Helytörténeti kalandozások

Százhalombatta birtokosai

A Szentgyörgyi Horváth és Hugonnai családok

1798-ban meghalt Száraz Julianna. Halála előtt három részre osztotta birtokait és a nagytétényi kastélyt. Az egyik harmadot Szentgyörgyi Horváth Zsigmond kapta, aki Száraz Julianna ügyvédje volt, a másik két harmadot oldalági rokonok kaptak: a Nedeczky és a Mondbach család.

A szentgyörgyi Horváth család a 18. század elején telepedett le Magyarországon. A család Horvátországból érkezett, a família tagjai egyre jelentősebb megyei és országos hivatalokat nyertek el. Tudatosan építették ki kapcsolataikat, nem egyszer házasság útján, így a 18. század végére már a második leggazdagabb família volt az Eszterházyak után. A birtokok központja a Vas vármegyei Szentgyörgyben volt.

Az idősebb Szentgyörgyi Horváth Zsigmond (1737-1808) Békés vármegye főispánja örökölte a Száraz-Rudnyánszky vagyon egyharmadát. Öt fia és egy lánya született, de most csak kettőt emelnék ki: Zsigmondot (1770-1824), és Fülöp-Jánost (1777-1841).

Kultúrtörténeti érdekesség, hogy a Szentgyörgyi Horváth család építette Balatonfüreden a Horváth-házat, ahol 1825-ben megtartották az első Anna-bált. Szentgyörgyi Horváth Fülöp-János nejét hívták Annának (Borsodi és Katymári Latinovits Anna 1783-1862), innen eredhetett a bál elnevezése. Leányuk a Krisztina (1805-1827) nevet (teljes neve: Mária Krisztina Julianna Erzsébet Konstancia) viselte, de az utókor gyakran keverte a bál és a leány nevét. A hagyomány szerint ezen a napon, július 26-án ismerkedett meg Szentgyörgyi Horváth Krisztina és Kiss Ernő (1799-1849) császári tiszttel, későbbi aradi vértanúval.

Az ifjabb Zsigmond (1770-1824) két-

szer nősült, második felesége egy újnemes, rangon aluli hölgy volt: Csillagh Jozefa. Házasságkötésével megszakította a család házassági szokásait, apja nem kis megörökönyödésére és bosszúságára. A családi szakításuk jeleként az ifjabb Zsigmond kérelmezte az uralkodótól nevének megváltoztatását. Udvari tanácsos szolgálatait ekkor kapta királyi adományként Hugonnai falut, és engedélyezték neki a szentgyörgyi nemesi előnév megtartásával a Hugonnai név felvételét, majd 1822. június 14-én grófi címet is nyert.

Helytörténeti vonatkozásban egy érdekes adat: Kapos-Mérey Mérey Lajos és neje Dióssy Anna 1815. június 29-én eladták Tétény (Pest megye) és Batta (Fejér megye) helységi birtokaikat „Szent-Györgyi Gróf Hugonnai Sigmund” és „Szent-Györgyi Gróf Hugonnai született Csáfordy Chillagh Josefa” vevőknek. Lehetséges, hogy ezek azok a területek voltak, amelyeket Rudnyánszky név bérba adott, majd halála

után a fiai eladtak, így a már esetleg meglévő battai birtokai mellé vette Hugonnay Zsigmond Mérey Lajostól az említett birtokot. Ezt a feltevést erősítheti az is, hogy Hugonnay Zsigmond fia Kálmán, további battai birtokrészeket vásárolt Rudnyánszky Krisztinától 1841-ben.

Hugonnay Zsigmond nevéhez fűződik az első katolikus iskola Battán. A falu déli részén épült 1806-ban egy kőalapú vályogház két szobával, kamrával és konyhával. Ezt a házat Hugonnay elcserélte a battai katolikus egyházközséggel egy másik telekért, így 1822. április 24-én megnyitotta kapuit az első battai katolikus iskola, melynek első tanítója Urbán Mihály volt. A gyerekek vallást, bibliai történeteket, írás-olvasást, számvetést tanultak. A tanítás nyelve magyar, rác és német volt, de az oktatásban nagyobb teret engedtek a magyar nyelvnek.

Hugonnay Zsigmond halála után fia Kálmán igazgatta tovább a battai birtokot. Kálmán egyébként ugyanazt a „bűnt” követte el mint apja: rangon alul házasodott, választottja Pfanzelt/Pánczély Terézia volt. Hat gyermekük közül a leghíresebb Hugonnai Vilma, az első magyar orvosnő (képünkön).

Az 1867-ből még vannak források Hugonnay Kálmán birtoklásáról, de valamikor a következő években Lits Gyula országgyűlési képviselő vette meg birtokait. Lits Gyula mint battai birtokos nevének első említése egy 1882-es képviselőtestületi jegyzőkönyvben szerepel.

Forrás:

Paulusz Richárd: A Fejér megyei Batta község nemes birtokosai (1795-1869). A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaságban 2009. május 28-án elhangzott előadás alapján. Nagy Iván: Magyarország családai

Százhalom

2022. OKTÓBER

26 HÉTFŐ Jusztina, Kozma, Damján	3 HÉTFŐ Helga, Évald	10 HÉTFŐ Gedeon, Ferenc, Benedgúz	17 HÉTFŐ Hedvig, Ignác, Rudolf	24 HÉTFŐ Salamon, Antal	31 HÉTFŐ Farkas, Rodrigó, Wolfgang
27 KEDD Adalbert, Vince	4 KEDD Ferenc, Hajnalka	11 KEDD Brigitta, Placida, Etel, Gitta	18 KEDD Lukács, Jusztusz	25 KEDD Blanka, Bianka, Mór	1 KEDD Minden- szentek Marianna
28 SZERDA Vencel, Salamon	5 SZERDA Aurél, Placid, Attila	12 SZERDA Miksa, Rezső, Edvin	19 SZERDA Nándor, János, Pála, Jónás	26 SZERDA Dömötör, Armand, Őrs	2 SZERDA Achilles, Bató
29 CSÜTÖRTÖK Mihály, Gábor, Rafael Mirabella	6 CSÜTÖRTÖK Brúnó, Renáta, Renátó	13 CSÜTÖRTÖK Kálmán, Ede, Edvárd	20 CSÜTÖRTÖK Vendel, Iréen, Kleopátra	27 CSÜTÖRTÖK Szabina, Antonietta	3 CSÜTÖRTÖK Győző, Márton
30 PÉNTEK Jeromos, Honória, Hunor	7 PÉNTEK Amália, Bekény	14 PÉNTEK Helén, Kaldixtus	21 PÉNTEK Orsolya, Zsolt	28 PÉNTEK Simon, Szimonetta, Szimóna, Júdás, Tádé	4 PÉNTEK Károly, Karola
1 SZOMBAT Malvin, Teréz	8 SZOMBAT Koppány, Benedikta	15 SZOMBAT Teréz, Aranka	22 SZOMBAT Előd, Szalóme, Kordélia	29 SZOMBAT Nárcisz, Melinda, Ózike	5 SZOMBAT Imre, Zakariás, Tétény
2 VASÁRNAP Petra, Őrs	9 VASÁRNAP Dénes, János	16 VASÁRNAP Gál, Margit, Hedvig	23 VASÁRNAP Nemzeti ünnep Gyöngyvér, János	30 VASÁRNAP Alfonz, Zenóbia	6 VASÁRNAP Lénárd, Krisztina

